

Business Debate on TV	
Thursday:	19:15 new 22:30
Saturday:	8:15 15:15 18:15
Tuesday:	10:15 21:00 <small>night repeat</small>

“ဒီဗီဘီ စီးပွားရေးဒီဘိတ်” အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ဒီဗီဘီ သတင်းဌာနက စနေနေ့တိုင်း ရိုက်ကူးပြီး ဒီဗီဘီရုပ်သံလိုင်းမှာ အထက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ထုတ်လွှင့် တင်ဆက်ပါတယ်။

**အမှတ် - ၄၅၄၊ ဂုလွာ၊
ကုန်သည်လမ်းနှင့် ဗိုလ်ကလေးဈေးလမ်းထောင့်၊
ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။**

ဒီတပတ် ဆွေးနွေးပွဲအတွက် မေးခွန်းကတော့
“**ကမ္ဘာ့ဆန်ဈေးကွက်မှာမြန်မာ့ဆန်ဘယ်လောက်နေရာရနေပြီလဲ?**”
ဖြစ်ပါတယ်။

မှတ်ချက်ပေးလိုတာ၊ အကြံပေးလိုတာ၊ မေးမြန်းလိုတာရှိပါက ရုံးချိန်အတွင်း
ဖုန်းနံပါတ် **+၉၅၉၄၅၉၀၆၅၉၄၀** နဲ့ debate@dvb.no
ကိုဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်မှာမြန်မာ့ဆန်ဘယ်လောက်နေရာရနေပြီလဲ

ဆန်စပါးဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အဓိကစိုက်ပျိုးရေးပို့ကုန် ဆိုရင်မှာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လည်း အရည်အသွေးမြင့်ဆန်တွေကို ထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်တဲ့ အဆင့်မရှိသေးဘဲ အာဖရိကဈေးကွက်က အဝယ်လိုက်တဲ့ဧည့်မထ ၂၅ မတ်ဆန်တွေကိုသာအဓိက အားပြုတင်ပို့နေတာပါ။ အာဖရိကဈေးကွက် ပြီးရင်နောက်ထပ်ရရှိထားတဲ့လက်ကြီးဈေးကွက်တစ်ခုကတော့ မူဆယ်နယ်စပ်ကတစ်ဆင့်တင်ပို့နေတဲ့ တရုတ်ဈေးကွက်ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်ဈေးကွက်ဟာ ရောင်းသူဈေးကွက်မဟုတ်ဘဲ ဝယ်သူဈေးကွက်သာဖြစ်တဲ့အတွက်အ ခက်အခဲတွေလည်းအများကြီးရှိနေပါတယ်။ ဆန်ပို့ကုန်အများဆုံးကို တရုတ်နိုင်ငံကို တင်ပို့နေရပေမယ့် တရားဝင်တင်ပို့မှုဟာ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းပဲရှိနေပါတယ်။ ကျန်တဲ့ပမာဏကတော့ မှောင်ခိုလမ်းကြောင်း ကနေတင်ပို့နေတာဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ တရုတ်ကုန်သည်တွေကိုယ်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံထဲကို လာ ရောက်ပြီးတိုက်ရိုက်ဝယ်ယူနေတာလည်းရှိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ အရှေ့တောင်အာရှရဲ့ စပါးကျိုလို့ တင်စားပြောဆိုခွင့်ရတဲ့နိုင်ငံပါ။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် က ၁၉၆၁ ခုနှစ်အထိပြည်တွင်းစားသုံးမှုပိုလျှံဆန်တွေကို အနိမ့်၊ ပါကစ္စတန်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ သီရိလင်္ကာ မလေးရှား၊ စင်ကာပူ၊ ဂျပန်၊ တရုတ်၊ ရုရှား၊ ဗြိတိန်၊ ဥရောပ နဲ့ အခြားနိုင်ငံတွေကို တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှာတော့ မြန်မာ့ဆန်စပါးဈေးကွက် တဖြည်းဖြည်း ယိမ်းယိုင်လာခဲ့တယ် လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

လက်ရှိမြန်မာ့ဆန်ဈေးကွက်အခြေအနေ

အခက်အခဲတွေအမျိုးမျိုးကြားထဲက ရပ်တည်ရှင်သန်ခဲ့ရတဲ့ မြန်မာဆန်စပါးဈေးကွက်ဟာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှာ အဆင့် (၇) နေရာကိုပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှာနိုင်ငံ ပေါင်း ၅၄ နိုင်ငံကို မြန်မာ့ဆန်တွေ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ပါတယ်။ ၅၄ နိုင်ငံထဲမှာ ၂၂ နိုင်ငံကတော့ ဆန်ရှင် ဖြေလျော့လိုက်ပြီးမှ ရရှိလာတဲ့ဈေးကွက်အသစ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ပုံမှန်ဈေးကွက်အဖြစ် တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ တာကတော့ ၃၂ နိုင်ငံရှိပါတယ်။ ဆန်တင်ပို့မှုအတွက် ဈေးကွက်သစ်ရရှိထားတဲ့နိုင်ငံတွေကတော့ ဩစတြေးလျ၊ ဩစတြေးလျ၊ ဘီနင်၊ ကင်မရွန်း၊ ကိုလံဘီယာ၊ ကော့စတာရီကာ၊ အိုင်ဗရီကို့စ်၊ ခရိုအေး ရှား၊ ဆိုက်ပရပ်စ်၊ အက်စ်တိုးနီးယား၊ ဂီနီ၊ အစ္စရေး၊ မက်ဒါဂါစကာ၊ နိုက်ဂျီးနီးယား၊ ပါကစ္စတန်၊ ပါပူပါန ယူးဂီနီ၊ ဆလိုဗက်ကီးယား၊ စလိုဘေးနီးယား၊ သီရိလင်္ကာ၊ တိုဂို၊ အမေရိကန်၊ ဗင်နီဇွဲလားစတဲ့ နိုင်ငံတွေ ဖြစ်တယ်လို့သိရပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ငါးနှစ်တာ ကာလအတွင်းမှာ ပြည်ပဆန်တင်ပို့မှုဟာ ဖျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်နှစ်ကို တန် ချိန် ၁ ဒသမ ၅ သန်းကနေ ၂ သန်းအထိရှိနေတယ် လို့ စီးပွားရေးနဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာ နက ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေအရ သိရပါတယ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာတော့ ၂ သန်းအထိ တင်ပို့နိုင် ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ၂၀၂၀ ခုနှစ်မှာတော့ ၄ သန်းအထိနှစ်ဆ တိုးပြီး တင်ပို့ဖို့ လျာထားတာလည်း ရှိပါတယ်။

လေ့လာသူတွေကတော့ ဒီလိုဈေးကွက်လေးတွေ အထိုက်အလျောက် ပြန်ပွင့်လာတယ် ဆို ပေမယ့်လည်း ဆန်အရည်အသွေးအရဆိုင်ရာတွေ နိုင်ငံတကာ ဆန်စပါးဈေးကွက်မှာ နိမ့်ကျနေတဲ့ အနေအထားလို့ သုံးသပ်ကြပါတယ်။ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးတဲ့ လယ်သမားဦးကြီးတွေအတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်နေတဲ့ သွင်းအားစုတွေဖြစ်တဲ့ မျိုးစပါး၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးတွေကိုလုံလောက်အောင်ပံ့ ပိုးပေးနိုင်ခြင်း မရှိတာကလည်း အရည်သွေးနိမ့်ကျစေတဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခုလို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် စက်ကရိယာတွေ အသုံးချ မှုနည်းနေတာ၊ နည်းပညာအားနည်းတာ၊ ရေကြီးနှစ်မြုပ်မှုတွေ ရှိနေတာ ကလည်း အရည်အသွေးကို ကျဆင်းစေတဲ့အကြောင်းတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။

ဥပမာ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ် စပါးစိုက်ပျိုးရာသီမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး ရေကြီးနှစ်မြုပ်မှုကြောင့် ပြည်နယ် နဲ့တိုင်း ၄ ခုက စိုက်ပျိုးဧကပေါင်း ငါးသန်းကျော် (၅၈၄ ၅၇၂) ပျက်စီးခဲ့ပြီး ဆန်တင်ပို့မှုတန်ချိန် ၄ သိန်းကျော်ထိကျဆင်းခဲ့တယ်လို့ (Flood in Myanmar Impact Rice Production and Export) ထုတ် ပြန်ချက်မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်ရဲ့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အစီရင်ခံစာ (Economic and Sector Work report 2014) မှာ

တော့ ခေတ်မီတို့စက်တွေကိုအသုံးပြုနေရတဲ့အတွက် အရေအတွက်ရော၊ အရည်အသွေးပါ ကျဆင်း နေရတဲ့အကြောင်း၊ အလားတူ ကုန်စည်တင်ပို့မှု အဆင့်ဆင့် (Logistic) ပိုင်းမှာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေထဲ မှာ အများဆုံးဖြစ်နေတာတွေက ကြီးမားတဲ့ အတားအဆီးတွေဖြစ်နေတဲ့အကြောင်း ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဥရောပသမဂ္ဂက မြန်မာနိုင်ငံကို ကုန်စည်တင်ပို့မှု အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးလိုက်တာ ဟာ အခွင့်အရေးတစ်ခု ဖြစ်လာတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ အမေရိကန်နိုင်ငံကလည်း ကုန် စည်အမယ်ပေါင်း ၅၀၀၀ ကို တင်သွင်းဖို့အကောက်ခွန်သက်သာခွင့် (GSP) ပေးခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း တကယ်တမ်း အခွင့်အရေးကို ပိုင်ပိုင်ဆိုင်ဆိုင်အနေအထားတော့ မရှိသေးပါဘူး။ ဆန်စပါးလုပ် ငန်းကို အဓိကအားထားနေရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဟာကုန်သွယ်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ရလာခဲ့တဲ့နောက်မှာ ရင်ဆိုင်ရမယ့်အခက် အခဲတွေ ရှိနေပါသေးတယ်။

ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေရဲ့အနေအထား

အိမ်နီးနားချင်း တရုတ်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွေဟာ တန်းမြင့်ဆန် တွေကို ထုတ်လုပ်ပြီး ကမ္ဘာ့ဆန်ဈေးကွက်မှာ နေရာတွေယူထားကြပါတယ်။ ဆန်စပါး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေး မှာ စပါး အထွက် နှုန်း သာမက ဆန်အရည်အသွေး မြင့်တင်ရေးကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။ အိမ် နီးချင်း နိုင်ငံတွေကအရည်အသွေးမြင့်ဆန်တွေနဲ့ပြည်ပဈေးကွက်ကို ထိုးဖောက်နေတဲ့အချိန်မှာ အရည် အသွေးအနိမ့်ဆုံးကို ရောက်နေတဲ့ မြန်မာ့ဆန်ကတော့ ကမ္ဘာ့ဆန်ဈေးကွက်မှာ နားပန်းလုံးနေရဆဲပါပဲ။ အရည် အသွေးနိမ့်ပို့ကုန် ဈေးကွက်ဟာစိန်ခေါ်မှုတွေ၊ ဖိအားပေးမှုတွေကို ရင်ဆိုင်နေကြရတဲ့ အခြေအ နေလည်း ရှိနေပါတယ်။

အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် ADB က ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ (Asean and Global Rice Situation and Outlook 5) မှာတော့ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို အာဆီယံဒေသက ထိုးဖောက်နိုင်တဲ့ ပမာဏဟာ စုစုပေါင်း ရဲ့ ၅၅ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေတဲ့အကြောင်း၊ အာဆီယံနိုင်ငံတွေထဲမှာ အဓိက တင်ပို့နေတဲ့ ထိုင်း နိုင်ငံနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရဲ့ တင်ပို့မှု စုစုပေါင်းကမ္ဘာ့တင်ပို့မှုရဲ့ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိနေတဲ့အကြောင်း ဖော် ပြထားပါတယ်။ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယားနဲ့ ဗီယက်နမ် လေးနိုင်ငံ နှိုင်းယှဉ်ချက်မှာတော့ မြန်မာနဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံရဲ့ အနေအထား သိသိသာသာကျဆင်းနေတာကို တွေ့ရှိရမှာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်

မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာအစီအမံအရ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်မှုကို ၂၀၃၀ မှာ ဟက်တာပေါင်း ၇ ဒသမ ၇ သန်း (၈က ၁၉ သန်း) စိုက်ပျိုးပြီး အထွက်နှုန်း တစ်ဟက်တာမှာ ၄ ဒသမ ၁ မက်ထရစ် တန်ထွက်ရှိနိုင်ဖို့ မျှော်မှန်း ထားတယ်လို့ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး နဲ့ဆည်မြောင်းဝန်ကြီး ဌာနကသတင်းထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်တွင်းစားသုံးမှု အတွက် မက်ထရစ်တန် ၉ ဒသမ ၉ သန်းနဲ့ ပြည်ပတင်ပို့ဖို့ မက်ထရစ်တန် ၆ သန်း၊ စုစုပေါင်း ဆန်မက်ထရစ် တန် ၁၅ ဒသမ ၇ သန်း ထွက်ရှိနိုင်ဖို့ မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာအစီအမံ ကို ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်တယ်လို့ သိရပါ တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားပို့ကုန် မဟာဗျူဟာကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးတော့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကနေ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ငါးနှစ်အတွင်း အကောင်အထည် ဖော်သွားမယ်လို့လည်းသိရပါတယ်။ ပို့ကုန် မဟာ ဗျူဟာအရ ဦးစားပေး ကဏ္ဍတွေကိုရွေးချယ်ထားပြီး ဆန်၊ ပဲမျိုးနွေနှင့် ဆီထွက်သီးနှံ၊ ရေထွက် ပစ္စည်း၊ အပတ်အထည်နှင့်အထည် အလိပ်၊ သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်း၊ ရော်ဘာ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်း တို့ဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ အတွက် ဘာတွေလုပ် ဆောင်သွားမှာလဲ။ အဓိက လိုအပ်ချက်တွေကိုနိုင်ငံတော်က ဘယ်လိုပံ့ပိုးပေးမလဲ ဆိုတာကို DVB စီးပွားရေးဒီဘီတီအစီအစဉ်မှာ ဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။